

ԵՂՎԱՐԴ ԳՈՒԱՆՃՅԱՆ

Կ Ա Ր Մ Ի Ր Գ Ի Շ Ե Ր Ն Ե Ր Ը

— Տրապիկո՛ն, ի՞նչպես է ջարդին գիշերը:
— Գիշերն է բաբախուն ու պեռուն արյունով:
Ալիքներ կապտակեն սարահարթը դաժան
Ու հետ-հետ կը փսխեն մանուկներ ձյուն շուշան:
Սև հեղուկ Անեկը հառաչում է գինով,
Մանուկներ, որ մորկանց ծիծերն իսկ չտեսան:

— Կարևո Դա՛շտ, ի՞նչպես է ջարդին գիշերը:
— Գիշերն է գերեզման թանձր ամպով բուերու:
Մանգաղներ ժանգոտած կը սպասեն անհարիր...
Անոնք ա՛լ մահի՛կն են ու գետինն է ոճի՛ր,
Ու ծով-ծով ցորեններ կը փսփսան իրարու
Աղետքեն վանկ մ'երկար, որ բնավ չավարտիր...:

— Երվակա՛, ինչպես է ջարդին գիշերը:
— Գիշերը վերջ չունի ու լեռներն են հալեր:
Նշույլ մ'իսկ չկա, որ անդունդիս տա երակ:
Չե՞ք լսեր ընդհողյա խուլ ձայն մը, շա՛տ բարակ:
Հոս թաղված են ողջ-ողջ չորս հարյուր
մանուկներ,
Չե՞ք լսեր բաբախունն հորերուս անհատակ:

— Զեմա՛խ, ի՞նչպես է ջարդին գիշերը:
— Գիշերն է վրեժի խորագիծ վերտառում,
Մարմարե սյուներով ծառացող որ կայրի:
Տաճարին մեջ բանտված քաղցն է, որ կը փրփրի,
Աստվածն է, որ կուլա Իր տունին մեջ տրտում:
Բնավ հացի չփոխվող մարմարն է տաճարի:

Մո՛ւշ, ի՞նչպես է ջարդին գիշերը:
— Գիշերն է բոցավառ անհամար խարուկով,
Ուր մեռելն իսկ կրնա քրտնիլ հողին տակ...
Փողոցներ լայնաբաց կլափներ են անհագ,
Լափելով ջինջ կուլներն ու կիները թոթով:
Գիշերը Մողոք մ'է բոց գիրկով մ'անհատակ:

— Սեբաստիա՛, ի՞նչպես է ջարդին գիշերը:
— Գիշերն է արյունի շատրվան անպատո՛ւմ,

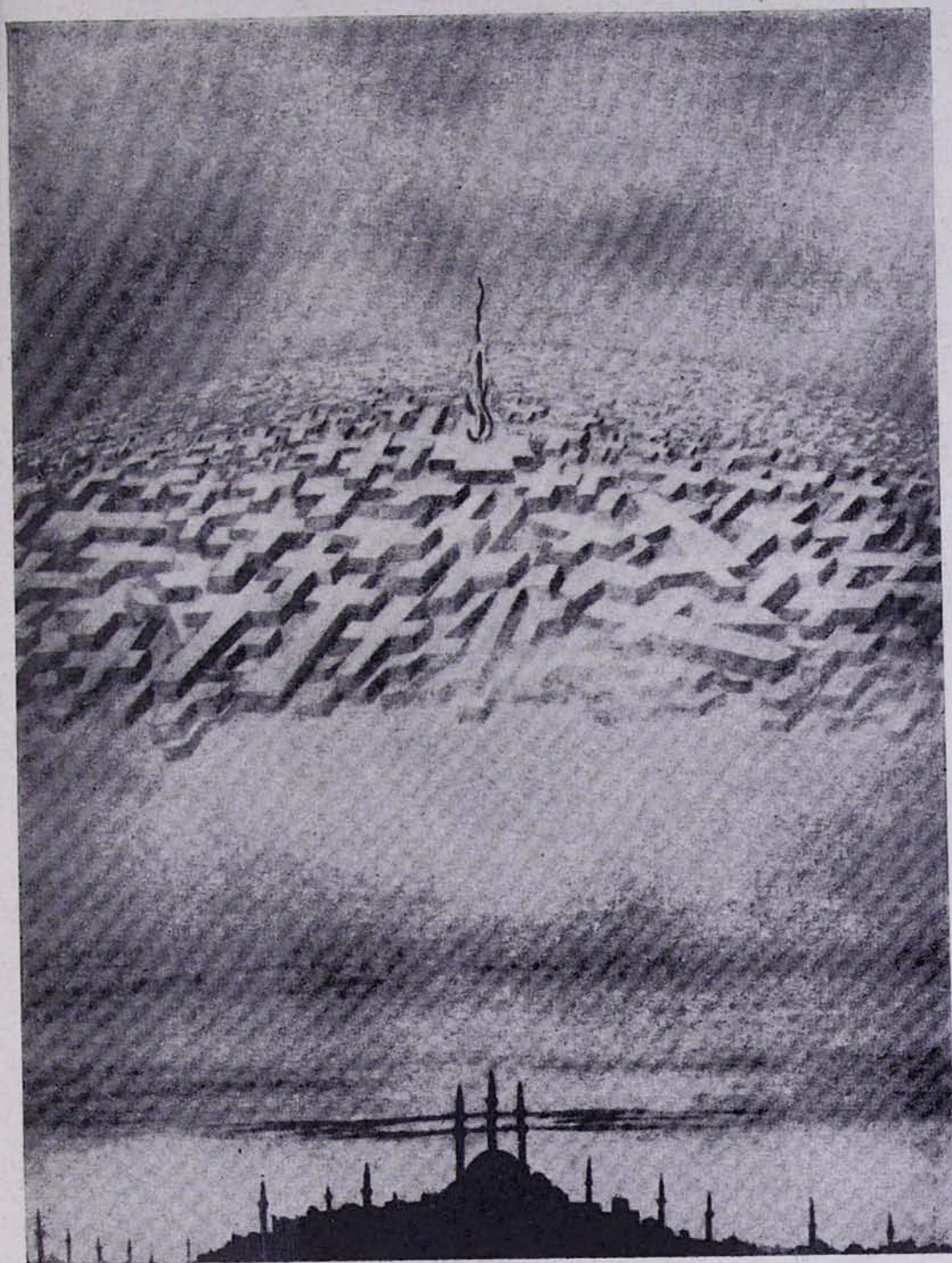
Հարության սուրբ տոնին՝ վանգակն է լուռ
իսպառ,
Բայց ինչո՞ւ բզկուն մը կը մնա դեռ անճառ...
Մոռցե՛ր է անդորրն իսկ՝ գերեզմանը տրտում:
Շիրիմներ կը տանին, Աստված ա՛լ չունի բառ...:

— Շապին-Գարահիսա՛ր, ի՞նչպես է ջարդին
գիշերը:
— Գիշերն է գնդակի անսպառ հրանձրև,
Կայծերու, սուրերու անտառ մը միշտ կանգուն:
Գիշերն է աղամանդ քրտինքը հուսկ հայուն,
Որ փրփրած կիյնա վար ու նորե՛ն վայրահև
Կը կանգնի, ճանկերուն մեջ առած հողն անհուն:

— Գաղատիա՛, ի՞նչպես է ջարդին գիշերը:
— Գիշերն է լայնալիճ արև մը արյունեն,
Ու վարդեր մայիսյան, արյունով շեկ կրկի՛ն,
Արյունին բուրումեն հաղթված՝ կը ծնգին,
Գիշերը խայտացնոր խանչերն է, մահի՛կն է,
Բոտր վիճն է, հունձքն է գանկերուն ու Մտքին:

— Կեսարիա՛, ի՞նչպես է ջարդին գիշերը:
— Գիշերը կախաղան-անտառն է, մարդ-
բուրվա՛ն,
Ջահերու պես կախվող գլուխներու Պանթոն՛ն,
Հռնդյունն է Աստուծո, սարսափի մռայլ տոն,
Չգործված ոճիրին քավությունն է անճառ:
Գանգերով թավալվող լույս Համրիչն է, Սերն՝
հոն:

— Եփրա՛տ, Տիգրի՛ս, Արածանի՛, ի՞նչպես է
ջարդին գիշերը:
— Գիշերն է թափանցիկ՝ արյունի կոհակով:
Ուռիները կածին ծուխերու պես խունկի...
Գիշերը ճողփյունն է սրտերուն վեհագի...
Պատիվն է, որ մեր մեջ շանթակեզ կընկուլի:

Մեծ եղեռնի նահատակների հիշատակին

(Նկարիչ՝ Մ. Զեպապյան)

— Դեր-Չո՛ր, ի՞նչպես է ջարդին գիշերը:
 — Գիշերը բոցանուտ ավազն է անսահման,
 Կափկափումն է քաղցին ատամանց ծռած ի հող.
 Ծարավն է փրփրուն, խոր կլափն է անցող,
 Բոմբայի պայթյունով՝ ավերքի օվկիան.
 Գիշերը Մայր մըն է ձեռնունա՛յն միշտ քալող:

— Անապատնե՛ր, ի՞նչպես է ջարդին գիշերը:
 — Գիշերն է միությունն երկինքին և խիճին,
 Բորենվույն ու մարդուն, գանգին ու Աստուծո,
 Զալողին ու ոսկերց որ հանգչա՛ծ են բրածո:
 Գիշերն հայ Զրիստոսն է լացող մեծ Անուրջին,
 Աշխարհքին Զավությունն, որ կըսե. «Տե՛ր,
 անցո՛...»:

**

Ո՛վ կարմիր գիշերներ, ինչպես դուք ա՛լ լուսցաք.
 Ի՞նչ մեծ սեր մը պետք էր լուսցնելու համար
 ձեզ,

Սափորնե՛ր սարսափի, անհատակ, փրփրադեպ,
 Ի՞նչպես դուք թափվելով՝ ձեր հալած ժահրը
 տաք

Չկրցավ ջնջել բնավ Հայությունն ողջակեպ:

Զանգակներն հալեցան, բայց աղոթքն է
 բլլվուն...

Օրրոցներն ինկան, այլ կապրի՛ միշտ Ցավորդին.
 Կույսերը մեռան, այլ վա՛րկը մնաց Հայ Սրտին.
 Խարուկներ մոխրացան, այլ անոնց բոցն
 անհուն,

Լո՛ւյս տվավ Աշխարհին և աչք մ՛ ալ
 Անդունդին...:

Կ. Պոլիս, 1918:

(«Խնայված քաղաքներու ծայրը»
 անտիպ ժողովածուից)

